

МАРЬІЯ

Паэма

Радуйся, ты бо обновила еси зачатыя студно.

Акаф, пресв. богор., Ікос 10.

Надзеі, мыслі ўсе мае
Я на цябе, мой светлы раю,
На міласэрдзе на тваё,
Усё спадзеванне маё
На цябе, маці, пакладаю.
Святая сіла ўсіх святых!
Найначысцейшая, святая!
Малюся, плачу і рыдаю.
Зірні, прачыстая, на іх,
10 На тых акрадзеных, сляпых
Нявольнікаў. Падай ім сілу
Твайго мучаніка-сына,
Каб крыж-кайданы даняслі
Да саменькага канца-краю.
Праслаўленая! Я ўзываю,
Царыца неба і зямлі.
Пачуй іх стогны і пашлі
Канец шчаслівы, прасвятая!
А я, нязлоблівы, спяю,
20 Як працвітуць сядзібы, сёлы,
Псалмом і ціхім і вясёлым
Святую долечку тваю.
А зараз плач і болесць, слёзы
Душы убогае,— убогі,
Сваю я лепту падаю.

У Ёсіфа, у цясляра
 Ці бондара таго святога,
 Марыя ў наймічках расла,
 Расла сабе і вырастала
 30 І на пары Марыя стала...
 І кветкай-ружай расцвіла
 У беднай і чужой хаціне,
 У ціхім і святым раю.
 Цясляр на наймічку сваю,
 Нібы на родную дзяціну,
 Бывала струг, цяслу пакіне
 Дый пазірае; час міне,
 А ён і вокам не змігне
 І думае: «Ані радзіны,
 40 Ані хаціначкі няма,
 Адна-адненькая!.. Хіба...
 Ці смерць мая ўжо за плячыма?..»
 Марыя ж стане каля тыну
 Ды воўну белую прадзе
 На той бурнус яму на новы,
 Або на бераг павядзе
 Казу з казляткам такім кволым
 Папасвіць там і папаіць,
 Хоць і далёка. А любіла ж
 50 Яна той ціхі божы стаў,
 Шырокую Тыверыяду,
 І рада, аж смяецца, рада,
 Што Ёсіф, седзячы, маўчаў
 І не пярэчыў, не спыняў
 На стаў ісці. Ідзе, смяецца,
 А ён сядзіць ды ўсё сядзіць,
 За струг, бядага, не бярэцца...
 Каза нап'ецца ды пасецца,
 А дзеўчына сабе стаіць
 60 З сваімі думкамі пад гаем
 І сумна, сумна пазірае
 На той шырокі божы стаў
 Ды прагаворыць: — Тыверыяда!
 Цару шырокі азярам!
 Скажы ты мне, мая парада,
 Якая доля выйдзе нам

З старым Іосіфам? О доля! —
 І хіліцца, нібы таполя
 Ад ветру хіліцца ў яру.
 70 — Яму я родным дзіцем стану,
 Плячмі маімі маладымі
 Яго старыя падапру! —
 І зрокам абвяла палянну,
 Аж іскры сыпнулі з вачэй,
 А з маладых яе плячэй
 Хітон палатаны дадолу
 Паволі ссунуўся. Ніколі
 Такое божае красы
 Ніхто не ўбачыць. Злая ж доля
 80 Калючым цёрнем правяла
 І нібы кпіла над красою!
 — О долечка! — Па-над вадою
 Хадою ціхаю пайшла.
 Лапух край берагу знайшла,
 Лапух сарвала і накрыла,
 Нібы тым брылікам, сваю
 Галоўку смугленькую тую,
 Сваю галованьку святую.
 І ў цёмным знікла дзесь гаю.
 90 О свеце вечны наш, нягаслы!
 О ты, прачыстая ў жэнах!
 Пахучы квет, палёў краса!
 Дзе, у якіх гаях, ярах,
 Прытулках блізкіх ці далёкіх
 Ты захавалася ад спёкі
 Агняспалючай тае,
 Што сэрца без агню растопіць
 І без вады прарве, затопіць
 Святыя думанькі твае?
 100 Дзе ты схавашся? Нідзе!
 Агонь запаў ужо — і годзе!
 Запалымнеў ужо. І шкода,
 Дарэмна сіла прападзе,
 Да сэрца дойдзе, да касці
 Агонь той люты, негасімы,
 І, недабітая, за сынам
 Ты будзеш змушана прайсці

Агонь пякельны. І прарочыць,
Табе ўжо зазірае ў вочы
110 Прышласць твая. Ты не глядзі!
Твой сум прарочы адвядзі,
На галаву ўзлажы вяночак
З чырвоных макаў, віаргінь
Ды бестурботна адпачынь
Пад яварам у халадочку,
Пакуль што будзе.

Падвечар, нібы зорка тая,
З вянком Марыя выйшла з гаю,
А перад ёй Фавор-гара,
120 Як бы з золата-серабра,
У небе высіцца і ззяе,
Аж вочы слепіць. Падняла
На той Фавор свае святыя
Вочкі лагодныя Марыя
З усмешкай ціхай. Заняла
Казу з казлятачкам з-пад гаю
І заспявала:

— Раю! раю!
Цёмны гаю!
130 Ці я, маладая,
Мілы божа,
У тваім раю
Ці я пагуляю,
Нагуляюся? —
Дый змоўкла
І азірнулася наўкола,
На рукі казлянё ўзяла
І весяленькая пайшла
На хутар бондараў убогі.
140 Ідучы, казлянё-нябогу,
Нібы малое, на руках
Яна пагушквала, гайдала,
Да ўлоння ціха прытуляла
І цалавала. Казлянё,
Як быццам тое кацянё,
Ляжала ціха, не крычала,

На ўлонні песцілася ўдала.
 І мілі дзве з тым казлянём
 Яна амаль не танцавала.
 150 І не ўтамілася. Стары
 Глядзеў, сумуючы пад тынам,
 І ўжо даўно сваю дзяціну
 Здалёку згледзеў, прывітаў
 І запытаўся: — Дзе ты ў бога
 Забавілася так, нябога?
 Хадзем у кушчу, адпачынь,
 Ды за вячэру сядзем разам
 З вясёлым госцем маладым.
 Хадзем жа, дочухна.— Які?
 160 Які то госць? — А з Назарэта
 Зайшоў да нас падначаваць.
 Ён кажа, божжа благадаць
 На старую Елізавету
 Учора раненька зышла,
 Учора, кажа, прывяла
 Дзіцёнка-сына. А Захары
 Стары назваў яго Іанам.
 — Дык бачыш што! — А госць, разуты,
 Умыты, з кушчы выступаў
 170 У белым чысценькім хітоне,
 Як намалёваны ён ззяў
 І велічна стаў на парозе
 І, пакланіўшыся, вітаў
 Марыю ціха. Ёй, нябозе,
 Аж дзіўна стала. Госць стаяў
 І, сапраўды, нібы заззяў.
 Марыя на яго зірнула
 І боязь нейкую адчула
 І прыгарнулася ад страху
 180 Да Ёсіфа свайго старога.
 А потым госця маладога
 Прасіла, нібы павяла
 Вачамі ў кушчу. Прынясла
 Вады чысцюсенькай з крыніцы
 Ды малако і сыр казліцы
 Ім на вячэру падала.
 Сама ж не ела, не піла,

У куточку ціхенька стаяла
Ды ўсё маўкліва пазірала
190 І слухала, як малады,
Дзівосны госць той гаварыў.
І словы гутаркі жывыя
У душу падалі Марыі,
І ў сэрцы стыла і пякло!

— У Іудзеі не было,—
Прамовіў госць,— таго ніколі,
Што зараз станецца. Равві!
Звястун вялікае глаголы
Засее праўду на зямлі!
200 І вырастуць і пажнямо
І ў жытніцы мы зберамо
Святыя зерні. Я Месію
Іду людзям апавясціць.
І памалілася Марыя
Перад апосталам.

Гарыць
Агеньчык ціха у жарніцы.
А Ёсіф праведны сядзіць
Ды думае. Ужо зарніцы
210 На небе ясным узышлі.
Марыя ўстала і пайшла
З гляком па воду да крыніцы.
І госць за ёю і ў ярочку
Дагнаў Марыю...

Халадочкам
Да ўсходу сонца правяла
Аж да самае Тыверыяды
Святога весніка. І рада,
Радзюсенька сабе прыйшла
220 Да дому.

Жджэ яго Марыя,
А вусны, шчокі маладыя
Імгненна блякнуць. Вочы ёй
Туманам засціць.— Ты не той,
Не той цяпер, Марыя, стала,
Наш цвет, аздоблены красой! —
Прамовіў Ёсіф.— Дзіва стала

Э табою, дочухна мая!
Марыя, трэба нам звянчацца,
230 А то...— Не вымавіў — заб'юць
На вуліцы.— Затым схавацца
У сваім аазісе.— І ў пуць
Марыя ўбогі скарб збірала
Ды цяжка плакала, рыдала.

І вось яны сабе ідуць,
Збраўшы скарб увесь на плечы.
Між скарбу конаўка. Сказаць,
Можна было б яе прадаць
Ды хустку ёй купіць дарэчы
240 Дый за павенчанне аддаць.

О старча праведны, багаты!
Не ад Сіона благадаць:
Яна з твае убогай хаты
Нам узвясцілася. Калі б
Прачыстай ёй не даў ты руку,
Рабамі беднымі былі б,
Дагэтуль мерлі бы. О мука!
О цяжкая душы нуда!
Не вас, гаротных, мне шкада,
250 Сляпяя, бедныя душою,
А тых, што бачаць над сабою
Сякеру, молат і куюць
Кайданы новыя. Заб'юць,
Зарэжуць вас душазабойцы
Ды з той крывавае крыніцы
Сабак напояць.

А дзе той,
Лукавы госць яе нядаўны?
Хоць бы прыйшоў, даў вестку ёй
260 Ды глянуў бы на шлюб праслаўны,
На шлюб акрадзены. Не чуць
Ані яго, ані Месіі.
А людзі ждуць чагось і ждуць,
Чагось няпэўнага. Марыя!
Не маеш долі ты. Чаго,
Чаго чакаць табе ад бога!

І ад людзей яго? Нічога,
Як ад апостала таго.
Не, не чакай. Цясляр убогі
270 Цябе, вянчаную, вядзе
У сваю жабрачую хаціну.
Маліся, дзякуй, што не кінуў,
Цябе ў дарозе не прагнаў,
А то б цаглінаю забілі,—
Як бы цябе ён ні хаваў.
У Ерусаліме гаварылі
Паціху людзі, што сцялі
У горадзе Тыверыядзе
Ці то кагосьці распялі,
280 Што чуткі сеяў аб Месіі.
«Яго»,— падумала Марыя
І весяленькая пайшла
У Назарэт. І ён святлее,
Што наймічка яго нясла
Пад сэрцам праведную душу
Распятага за волю мужа.

Вось так яны ўдваіх ідуць.
Прыйшлі дадому і жывуць,
Павенчанья, без турботы.
290 Цясляр за новаю работай —
Калыску ладзіць, а яна
Сядзіць сабе каля акна,
Глядзіць у поле ўсё ды шые
Кашульку тую з палатна —
Каму яшчэ?
— Гаспадар дома? —
З двара пачулася.— Указ
Ад кесара, яго самога,
Каб вы сягоння, ў гэты ж час,
300 Для перапісу ў горад,
У горад Віфлеем, ішлі.—
І знік, замоўк той грозны голас,
І ціша стала, як была.

Марыя цеста замясіла,
Каб хоць праснак спячы. Спякла

І ў торбу моўчкі палажыла
Ды са старым сваім пайшла
У Віфлеем.— Святая сіла!
Выбаў мяне, мой божа мілы,—
310 Толькі й сказала. Зноў ідуць
І цяжкі сум нясуць абое.
Убогія, яны з сабою
Казу з казлятчам вядуць,
Бо дома не на кага кінуць,
А можа бог дасць і радзіны,
Дык вось і будзе малако
Той беднай мацеры. Скаціна
Ідзе і жывіцца. Радком
Ідуць вось гэтак бацька, матка.
320 І між сабой яны украдкам
Гамоняць ціха.— Сімеон
Пратапрасвіцер,— Ёсіф мовіў,—
Прарочае такое слова
Сказаў мне, што святы закон
І Аўраама і Майсея
Адновяць мужы іасеі.
І ён яшчэ угледзіць сам
Месію, што прыходзіць к нам!
Ці чуеш ты, мая Марыя?
330 Месія прыйдзе! — Ён прыйшоў,
І мы ўжо бачылі Месію! —
Яна азвалася.

Знайшоў

Праснак зачэрсцвелы, убогі,
І кажа Ёсіф: — З'еш, нябога,
Пакуль што будзе там яно.
Да Віфлеема не блізенька;
І я спачыну заадно.
І селі на шляху згадненька;
340 Палуднаваць. Вось так сядзяць,
А сонца яснае хуценька
Дадолу коціцца. Глядзяць —
Схавалася. Сцямнела ў полі.
І дзіва дзіўнае! Ніколі
Ніхто не бачыў, не чуваў
Такога дзіва. Задрыжаў

Святы цясляр. Мятла з усходу
Над Віфлеемам — знак народу —
Шырокай пасмаю зайшла
350 І дзіўным бляскам заіграла.
Марыя з шляху не ўставала —
Марыя сына прывяла,
Адзіную тую дзяціну,
Што нам збавенне прынясла.
І, найсвяцейшая, нявіннай
За грэх наш кары прыняла.
Непадалёку, ўскрай дарогі,
Авечак гналі пастухі
І іх пабачылі. Нябогу,
360 Матку з дзіцёнкам, узялі,
Ў сваю пячору прыняслі.
І грамадой усёй убогай
Эмануіл імя далі.

Да ўсходу сонца, рана-рана,
У Віфлееме на майдане
Зышоўся люд і шапаціць,
Што пэўна штосьці з людзьмі будзе
У Іудзеі. Гаманіць
І моўкне люд. — О людзі! людзі! —
370 Хтось з пастухоў бяжыць, крычыць. —
Прароцтва ўжо Іерэмія,
Ісаія збылось, збылось!
У нас, у пастыраў, Месія
Радзіўся ўчора. — Загуло
У Віфлееме на майдане:
— Месія! Іісус! Асанна! —
І люд расходзіўся.

І ўраз
З Ерусаліма пад той час
380 Прыслаў загад цар Ірад люты.
І штось нябачана, нячута
На свеце сталася тады.

Яшчэ ў пялёнках дзеткі спалі,
Купель ім грэлі мацяры,
Намарна грэлі! Не купалі

Маленькіх дзетачак сваіх!
Нажы салдаты спаласкалі
У дзіцячай праведнай крыві!
Дык вось яно што ў свеце сталась!
390 Глядзіце ж вы, о мацяры,
Што робяць Ірады-цары!

Марыя нават не хавала
Свайго дзіцёнка. Хвала вам,
Убогім людзям, пастухам,
Што прывіталі, захавалі
І нам збавіцеля ўпаслі
Ад Ірада. Пашкадавалі
І накармілі, і далі
Кажух і світку на дарогу,
400 І, небаракі, дадалі
Асліцу дойную. Нябогу
З яе дзіцём мы, як маглі,
І даглядалі і вялі
Слядамі ўночы патайнымі
На шлях Мемфіскі. А мятла,
Мятла агністая гарэла,
Як тое сонца, і глядзела
На іх асліцу. што нясла
У Егіпет добрую Марыю
410 І нараджонага Месію.

Калі б на свеце дзе хоць раз
Царыца села на асліцу,
То слава йшла б і пра царыцу
І пра вялікую асліцу
Па свеце ўсюды. Гэта ж несла
Жывога ісціннага бога.
Цябе ж, бядачку, копт убогі
Хацеў у Ёсіфа купіць,
Ды здохла ты. Мабыць дарога
420 Такі пашкодзіла табе?

У Ніле скупанае, спіць
У пялёнках долі пад вярбою
Дзіцятачка, а між лазою
З лазы калысачку пляце

Ды плача праведная маці,
Калыску тую плетучы.
Знайшоў і Ёсіф зноў работу —
Будуе хатку ён з чароту,
Каб мець прытулак уначы.
430 З-за Нілу сфінксы, як сычы,
Страшнымі мёртвымі вачыма
Глядзяць на гэта. А за імі
На спаленым пяску стаяць
Па шнуру піраміды ў рад,
Як тая варта фараонаў.
І фараонам даюць знаць,
Што праўда божага закону
Ужо ўзыходзіць на зямлі,
Каб асцярожнымі былі.

440 Марыя нанялася прасці
У копта воўну, а стары
Авец узяўся стадка пасвіць,
Каб зноў казу сабе нажыць
На малако малому сыну.
Мінае год. Каля хаціны
Паветкі ціхія куты,
Дзе бондар праведны святы
Ніякіх помыслаў не мае,
Барыла й бочкі набівае
450 Ды штось мурмукае. А ты?
Не плачаш ты і не спяваеш,
Гадаеш, думаеш, гадаеш,
Як навучыць, як навясці
На троп святы святога сына
І як ад ліха упасці,
Ад бур жыццёвых адвясці.

Зноў год мінуў. Каля хаціны
Каза пасецца, а хлапчына
З малым вясёлым казянём
460 У сенцах бавіцца. А маці
Сядзіць на прызбе або ў хаце
Ды воўну тонкую прадзе,
Аж вось і сам стары ідзе

З кієчкам ціха каля тыну:
На торг у горад ён хадзіў
І сыну пернічак купіў,
А ёй прасценькую хусціну;
Сабе ж нясе на хадакі
Тавар раменны. Спачынуў
470 І кажа: — Дочка, не бядуі.
Выпадак з Ірадам такі —
Чагось наеўся ён, і, чуй,—
Цяпер хаўтуры адсвяткуй —
Так мне казалі старыкі.
Дык пойдзем жа мы ў той свой гай,
У свой маленькі ціхі рай,
Хадзем дадоманьку, рыбчына.
— Хадзем,— сказала. І пайшла
На Ніл памыць кашулькі сыну,
480 Каб у дарогу ўзяць. Паслася
Каза з казляткам каля тыну.
А Ёсіф сына забаўляў,
На прызбе сеўшы, покі маці
Збірала скарб той свой малы,
Кашулькі мыла. Пасля ў хаце
Наладзіў добра пасталы
Сабе ў дарогу. І... пайшлі
Да ўсходу сонца, па гарбіне
На плечы ўзяўшы, а хлапчыну
490 Яны ў калысачцы няслі.

Сяк-так прыйшлі яны дадому.
Бадай не выпала нікому
Такое ўгледзець. Благадаць —
Гаёчак ціхі сярод поля,
Адна-адзіная іх доля,
Вось той гаёчак! — і не знаць,
Дзе ён меў радасць, і хаціна —
Усё разбурана. У руіне
Прышлося бедным пачываць.
500 У яр Марыя да крыніцы
Хуценька кінулася. Там
Калісьці з ёю ясналіцы
Сустрэўся госць святы. Бур'ян,

Будзяк калючы з крапівою
Каля крыніцы параслі.
Марыя! Горачка з табою.
Маліся, сэрцайка, малі!
Акуй сваю святую сілу,
Доўгацярплівасцю акуй,
510 Слязьмі крывавамі гартуй.
Чуць не ўтапілася нябога
У той крыніцы. Гора нам
Было б, выбаўленым рабам!
Ці выйшла б што з таго малога
Без мацеры? І мы б не зналі
Дагэтуль праўды на зямлі,
Святое волі... Адагнала
Цяжкія думкі, зарыдала,
Ды цяжка, горка. Пацяклі
520 На дол сыры святыя слёзы
Дый высахлі, а ёй, нябозе,
Палегчала.

Елізавета,
Ўдава старая з Назарэта,
З малым сынком сваім жыла,
З сынком Івасем, і была
Раднёю ім. Марыя рана
Сыночка любага старанна
Адзела, естачкі дала
530 І за святым сваім пайшла
У Назарэт той да ўдавіцы,
Каб дзе хоць наймічкай прасіцца.

Дзіця маленькае расло,
З Івасем удваіх гуляла.
Тым часам трохі падрасло.
Вось раз яны сабе гулялі
Удвух на вуліцы. Знайшлі
Дзве палачкі і прыняслі
Дадому мацярам на дровы.
540 Дзеткі звычайныя. Ідуць,
І весяленькі і здаровы,
Аж любя глянуць, як ідуць.
І вось яно, малое, ўзяла

Другую палачку ў Івася,—
 Івась гульнію дзесь заняўся,—
 Зрабіла крыжык ды нясло
 Дамоў старэйшым паказаці,
 Што ён умее майстраваці.
 Марыя ў сенечках здалёк
 550 Дзяцей заўважыла і ўмлела,
 Як на той крыжык паглядзела.
 — Што ты зрабіў? што, мой сыноч?
 То чалавек ліхі знарок
 Цябе наўчыў, мой любы сын,
 Зрабіць вось гэта... Кінь жа, кінь.
 А ён, маленькі і нявінны,
 Глядзіць і шыбенічку кінуў
 Ды зарыдаў, і пацяклі
 У першы раз святыя слёзы
 560 На ўлонне матцы. Ёй, нябозе,
 Нібы палегчала. Узяла,
 У халадочак завяла,
 У садзік свой. Пацалавала
 Ды коржыкам пачаставала,
 Свяжуткім коржыкам. Яно ж
 Папесцілася, пагуляла
 Ды спатанькі сабе лягло
 У роднай маткі на каленях
 І спіць сабе, бы ў райскім цені,
 570 Пазбыўшы горачка таго.
 І на адзінага свайго
 Глядзіць матуля, глядзіць, плача
 Ціхутка-ціха: анёл спіць,
 Хоць бы ж яго не абудзіць,
 Ды не дагледзела — няйнача
 Слязы расінка, як агонь,
 Упала на яго. Яно
 І абудзілася. І слёзы
 Марыя выцерла, смяецца,
 580 Каб ён не бачыў. Ды, нябозе,
 Ёй не ўдалося ашукаць
 Малога сына. Ён зірнуў
 І заплакаў.

Зрабіла

Ці то пазычыла ўдава
 Капеек колькі на буквар.
 Сама б вучыла, ды не знала ж
 Яна пісьма таго. Ўзяла
 Ды ў школу хлопца адвяла
 590 Да іасеяў. Даглядала ж
 Яго сама. Сама вучыла
 Дабру і розуму. Івась
 Яму пад пару быў якраз,
 Удвух сабе хадзілі ў школу,
 Разам вучыліся. Ніколі
 Не пагуляе ён з дзяцьмі
 І не пабегае ні-ні.
 Адзін-аднюсенькі бывала
 Засядзе ён у бур'яне
 600 Ды клёпку чэша. Памагала
 Дзіця бацькам у працы іх.
 Па сёмым нейк ужо гадочку —
 Малы ўжо добра майстраваў,—
 Адпачываючы ў куточку,
 Стары на сына пазіраў.
 Які-то майстра з яго будзе?
 Якія выйдуць з яго людзі?
 Ды, ўзяўшы вёдзер, міс вянок,
 І бацька з маткай і сыноч —
 610 Ну, як было расстацца з ім? —
 На торг пайшлі ў Ерусалім.
 Хоць і далёка, дык прадаці
 Дарожай можна. Бацька й маці
 Сядзяць сабе ды прадаюць
 Дабро сваё. А дзе ж хлапчына?
 Прапаў ён дзесь. Шукае сына
 Ды плача маці — не чуваць
 Яе сынка. У сінагогу
 Зайшла маліць добрага бога,
 620 Каб сын знайшоўся. Аж глядзіць —
 Між рабінаў яе хлапчына,
 Яе дзіцёнак той, сядзіць,
 І навучае ён, нявінны,
 Як трэба жыць, людзей любіць,
 За праўду стаць, за праўду згінуць —

Без праўды гора.— Гора вам,
Настаўнікі архіерэі,—
Дзівіліся тут фарысеі
І кніжнікі яго славам.

630 А радасць мацеры Марыі
Не скажаш словамі. Месію,
Самога бога на зямлі
Яна ўжо бачыць.

Прадалі,
Хвалу прынеслі ў храме богу
І весяленькія ў дарогу
Дадому рушылі ўначы
Ды халадочкам.

640 Падрасталі,
Вучылісь разам, растучы,
І гонар матчын падымалі
Святыя дзеткі іх. Са школы
Цярновым шляхам яны йшлі
Абодва. Божыя глаголы,
Святую праўду на зямлі
Яны казалі. Распялі
За волю іх, святую волю!

Іван пайшоў у ціш пустыні,
А твой між людю. А за ім,
650 За сынам праведным сваім,
І ты пайшла. У той хаціне
Чужой пакінула яго,
Святога Ёсіфа свайго.
Пайшла ў вандроўку па-пад тынню,
Аж покі-покі не дайшла
Аж да Галгофы.

Бо за сынам
Святая маці ўслед ішла
І цяжкі крыж яго ўзяла
660 І чула, бачыла ды млела
І моўчкі радасцю гарэла,
На сына гледзячы. А ён,
Бывала, сядзе на Элеоне,
Каб адпачыць. Ерусалім
Красуе горда перад ім,

І ззяе ў залатым вісоне
 Ізраільскі архіерэй!
 Раманскі залаты плебей!
 Гадзіна, дзве міне, не ўстане,
 670 На матку на сваю не гляне,
 Ды аж заплача, гледзячы
 На іудзейскую сталіцу.
 І яна плача, ідучы
 У яр па воду да крыніцы,
 Ціхусенька, і прынясе
 Вады чысцюткай, і абмые
 Стамлёныя ступні святыя,
 І дасць напіцца, і страсе,
 Садзьме той прах з яго хітона,
 680 Зашые дзірачку нанова,
 Пад смокву пойдзе і сядзіць
 З трывогаю — о ўсесвятая! —
 Што сын балесным спачывае.
 Аж вось дзятва сюды бяжыць
 З-пад горада — яго любілі
 Малыя дзетачкі. Слядком
 За ім па вуліцах хадзілі.
 А іншы раз на Элеон
 Да яго бегалі малыя.
 690 Вось і прыбеглі.— О святыя,
 Вы найбязгрэшныя! — сказаў,
 Як згледзеў дзетак, прывітаў,
 Цалуе іх, благаслаўляе,
 Гуляе з імі, як маленькі.
 Надзеў бурнус і, весяленькі,
 З сваімі дзеткамі пайшоў
 У Ерусалім сказаць сурова
 Лукавым, грэшным праўды слова.
 За тыя словы распялі...
 700 Як распінаць яго вялі,
 На скрыжаванні ты стаяла
 З малымі дзецьмі. Мужыкі,
 Яго браты, вучанікі,
 Усе ад страху паўцякалі.
 — Няхай ідзе! Няхай ідзе!
 Вось так і ён вас павядзе,—

Сказала дзецям і упала
На землю трупам.

Распялі

- 710 Тваю адзіную дзяціну!
Ты ж, адпачыўшы дзесь пад тынам,
У Назарэт адна пайшла.
Тваю сваячку пахавалі
У чужой пазычанай труне
Чужыя людзі. А Іана
Яе зарэзалі ў турме.
І Ёсіфа твайго не стала,
І ты адненькай гаравала,
Адна, як палец, бо такі
720 Твой лёс палатаны, нябога.
Браты яго, вучанікі
Няцвёрдыя, з душой убогай —
Яны на мукі не даліся,
Схаваліся і распаўзліся.
І ты іх мусіла збіраць.
І вось яны неяк сышліся
З табою ўночы сумаваць.
І ты, вялікая ў жэнах,
І іх паныласць і іх страх
730 Развеяла, як пацяруху,
Сваім святым натхнёным духам.
Той дух святы свой унясла
У душы іхнія. Хвала
І пахвала табе, Марыя!
Мужы узнесліся святыя,
Далёка ў свет яны пайшлі
З імем святога твайго сына,
Твае балеснае дзяціны,
Любоў і праўду паняслі
740 Па свеце ўсім. А ты пад тынам,
Сумуючы, у бур'яне
Памерла з голаду. Амін.

А потым папы цябе ўзняслі,
Адзелі ў пурпур і вянчалі,
Нібы царыцу. Распялі
Цябе, як сына. Аплявалі

Твой воблік чысты і святы,
Растлілі добрую... А ты?..
А ты, як золата ў гарніле,
750 У людской душы сябе ўзнавіла,
У душы нявольніцкай, малой,
У душы балеснай і жывой.

*(11 лістапада 1859,
С.-Пецярбург)*